

ANYÁK HETILAPJA

SZERKESZTI

VAGHOTY SÁNDORÉ.

Előfizetési díj:

Postai uton vagy Budapesten házhoz hordatva

Évnegyedre (ápril, maj, juni) 1 ft. 50 kr.
 Három évnegyedre (ápril—december) 4 » 50 »

Az előfizetési pénzek

a kiadó-hivatalhoz

(Pest egyetem-utca 4. sz.) bérmentve intézendők.

Á l s z e m é r e m.

Beszély.

Kempelen Győzötől.

(Vége.)

III.

Alig három hónapra a két barátnő bizalmas beszélgetése után, ha az előttünk már ismert ujjvilág-utcza házába lépünk, két nagyon különböző jelenetnek vagyunk tanúi.

Az első emeleti lakok egyikének ajtai tárva nyitvák, noha még csak 11 óra van délelőtt, midőn a nagyvilági ízlés szerént élő úrnő még reggelijét sem igen költötte el.

Az előcsarnokban városi poroszlók s mindenféle gyűlevész nép tolong; a belső termekből dobpergés jelenti, hogy árverést tartanak. A középső szoba közepén áll az asztal körül egy városi tisztviselő, egy ügyvéd s egy irnok nyit tanúi, hogy itt egy szerencsétlen bútorait s egyéb ingóságait kótyavetyélik azért, mert többet költött jövedelménél s adósságait nem volt képes megfizetni.

E lak Örföldy Kázmér özvegyeé, a kellemdus Kamillá-é, kinek dolgoznia sem kellett volna, hogy a társadalomban állásához mérve szerény ugyan, de tisztas helyet foglaljon.

A férfit, ki, mint barátnőjének megvallá, kezét megkérte, s kihez szíve vonzá, csakugyan jellemtelen volt és haszonleső.

Nem az özvegy szívét és kezét, hanem a magas rangu grófnőt s képzelt nagy vagyonát akarta birni; midőn a grófnő vagyonbukását megtudá s ez kétszeres reménnyel nézett érkezése elé, a fiatal báró helyett szolgálja érkezett, a következő levelet hozva uratól:

„Grófnő!”

„A mily boldog lehettem volna Önnel, ha reményeimben nem csalódom, oly boldogtalannak érzem magamat, midőn ki kell jelentenem, hogy kilátásban lévő frigyünk nem létesülhet. Ne higgye Grófnő, hogy

vagyona volt csupán, mi az összeköttetést kívántatá velem; de engedje kijelentenem, hogy oly nő, ki saját vagyonát eltékoztolta, férjeét sem fogná kímélni, ezt pedig jövőm érdekében nem kockázathatom.“

Vagyok stb.“

Kamilla fájdalomtól megtört szívvel zokogott barátnője kebelén, hol nem csak keresett, de talált is vigaszt.

A törvényes végrehajtás dobpergésétől visszhangzó lak átellenében a gazdagság és jólét minden jelével találkozunk már az ajtónyitásnál.

Egyenruhás szolgálja kérdi neviünket, bejelenti az urnak vagy urnőnek s midőn bebocsáttattunk, egyszerűen, de a legnemesebb ízléssel bútorozott termekbe lépünk.

Minden, mire tekintünk, arra mutat, hogy Pest leggazdagabb emberei egyikénél vagyunk, ki oly vagyonnal rendelkezik, hogy a legkisebb szeszélynek is szolgálhatna vele, de nem teszi azt, hanem a legnagyobb kényelmet a legjobb ízléssel párosítja.

Négy öt termen végig menve, valóban pazarul bútorozott női szobába jutunk, melyben az úrnő méltósággal ugyan, de az elégtűtség derült mosolyával ajkán, lép elénk.

Ez Lenke, a harmadik emeletbe vonult szerény özvegy, ki még néhány hónap előtt munkája díjával toldá csekély jövedelmét.

Egy karszékben mellette, szomorun, kisírt szemekkel Kamillát látjuk.

— Mondd meg nekem — kérdé zokogva barátnőjét — mivel érdemeltem e csapást? Lelkiismeretem semmivel sem vádol, öntudatom tiszta, tudtommal és akaratommal jót cselekedtem csupán s mégis! mégis!

— Rosz cselekedettel senki sem vádol édes *Kamillám* — felelt a széldség utánozhatlan hangján *Lenke* — de én sokszor mondtam: vond össze viszonyaid vitorláit; ne nyújtózzál tovább takaródnál, s te nem hallgattál szavamra. Nem roszaság, még nem is könnyelműség az, mi bajba hozott, hanem az *álszemérem*, mely már oly sok nő nyugalmának, fájdalom, sokszor becsületének is sirásója lön.

— Könnyen beszélsz te — mondá szemrehányólag a grófnő — ki boldog vagy és elégedett; de mit tegyek, mívé legyek én vagyontalan, kifosztogatott szívben, lélekben, javaimban?

— Boldog vagyok az igaz és elégedett — felelt méltósággal *Lenke* — de ne hidd *Kamilla*, hogy a mi a vagyont illeti, a boldogság ily nemére vágytam. Midőn férjemmel, ki az emberek legnemesbike, oltárhoz léptem, vagyonaállításáról nem volt tudomásom. Akkor, midőn titkodat közléd velem, miként emlékezhetel, nevédt sem tudtam még, csak egy szegény asszonynál találkozámmal, kit, mint szerénységből mondá, egy más, nálánál gazdagabb megbízásából előbb az éhhalálgyötrelmétől, később a nyomortól mentett meg. E nő, kivél én másoktól nyert munkámat megosztám, csak úgy nem tudta jötevője nevét, miként én nem tudám. Később gyakrabban találkozámmal a szegény asszonynál, és *Károlyt* érdekelni kezdém. Egy estén hazakisért, s utunkban megkérdezé, ha egy szegény de munkás ember megkérné kezemet, nyerhetne-e kedvező választ. Én tudtam *Kamilla*, hogy e szegény munkás férfit alatt magát érti s kiterőleg feleltem. *Károly* nem elégedett meg ezzel s határozott választ követelt. Miután megmondá, hogy ő maga a kérő, igen szavamat vitte magával. Te legjobban tudod, kedves, *Kamillám*, minőkre festém jövőm szerény képeit előtted, s *Károly* mint szorgalmas munkás ember látogatta naponkint aráját. A harmademeleti szűk szobácskába jött értem a csak két tanuból álló szerény nászkiséret, a harmadik ki boldogságomban részt vett, te valál. Láttad meglepetésemet, midőn esküvő után e gazdag lakosztályba jövémmel, s midőn férjem karjaiba zárva tudatta velem, hogy mindez az enyém, a miénk. Megmondá, hogy gazdag gyártulajdonos s több ház között ennek is birtokosa.

— Valóban — vágott szavába *Kamilla* — lélekemelő volt e jelenet, különösen, midőn azon kérdésre, mért titkolá gazdságát tőled, azt felelé: mert félt, hogy a gazdag ember kezét visszautasítod, nehogy azt higgyék az emberek rólad, hogy pénzeért levél nevévé.

— Ugy van édes *Kamillám*, — mondá bensőséggel *Lenke* — s emlékezel, én mit feleltem?

— Igen, azt mondád, hogy nem arra gondolsz, mit a világ mond, hanem arra, mit ő itél felőled s meg

vagy győződve, hogy ő haszonlesést soha sem tett volna föl rólad, te eszerint mindenesetre nevévé lettél volna.

— Ugy van *Kamilla*, és én igazat mondtam; mert oly gazdag férj neje lenni, ki szegények gyámlítására fordítja nagy részét vagyonának, valódi boldogság.

— És oly nő férje lenni — mondá halkán *Lenke* mögött egy kellemes férfihang — ki sanyarún szerzett munkáját, sőt annak keserű díját is megosztja a szűkölködőkkel, valódi üdvösség.

Lenke megfordult, örömköny-teljes szemekkel nézett férjének arcára s épen kezét akará melegen megszorítani, midőn *Kamilla* bús tekintetével találkozott s hirtelen visszavonva kezét, a grófnő nyaka körül foná karjait s a szomorú barátnőt megcsókolá.

— Nem hoztál valami jó ujságot számunkra, kedves barátom? — szólítá meg az összebeszélés különös kacsintásával férjét.

— A grófnőnek igen — felelt ez a jóság félreismerhetlen hangján. — Barátnőnk férjének családja ma küldé hozzám ügyvédét, hogy jelentse, miszerént, nehogy más barátságára szoruljon a grófnő, 1000 forint évpénzt huzand a családtól.

— Alamizsna! — kiáltott föl fájdalmasan *Kamilla* — Jaj nekem, hogy ennyire juték! — Ezután *Lenké*hez fordulva, csaknem térdére ereszkedett, s mialatt aszándékát észre nem vevőnek kezét megcsókolá, szenvedélyes hangon szólt hozzá: — *Lenke!* Mindenre, mi szent, taníts meg dolgozni, cseléded leszek, ha elfogadod, minden munkát szívesen végzek, csak a lealacsonyító alamizsnától szabadítsatok meg!

— A grófnőnek sem az alamizsnát nem kell elfogadnia, sem dolgoznia nem kell. *Lenkém* tanácsára. ki biztosított, hogy a grófnő nem veendi rosz néven beavatkozást, nevében elrendeztem az ügyet hitelezőivel. A rendezés után még 15000 forintja marad a grófnőnek, mely összegnek kamataiból nem fényesen ugyan, de tisztességesen megélhet.

— Közönöm uram — mondá megilletődve *Kamilla* — hogy megmentett a kétségbeeséstől. Tartsa kérem magánál e pénzt, s ha a kamatokkal ki nem jönnek, dolgozni fogok, miként *Lenke* dolgozott; mert valóban csekélyebb szegény a munka, mint ha kötelezettségének meg nem felelhet az ember.

— A munka — fejezé be komolyan *Lenke* — soha sem szegény; de *nagy baj* az álszemérem.

Hogy a kegy pénz csak kísérlet volt s hogy a valószínűségben nem létező 15000 ft. kamatját *Lenke* férje sajátjából fizette *Kamillának*, mondanuk is fölösleges olvasónőinknek, kik tudhatják, hogy oly nemes szív, minő *Lenké* volt, bár könnyelmű, de jólelkű barátnőjéről csak ily nemesen gondoskodhatott.

Emléksorok egy hölgyhez.

Mi szivet bájol, fölgyujt, elragad,
S mint örvény búbajos körödbe von
Megáldva vagy hódító kellemek
Csudás kincsével, oh hölgy! gazdagon,

Boldog, kinek számára ajkaid
Rózsáin egy muló mosolyka van;
Boldog, ki lát, ki hallja hangodat
S mi vagy mégis magad? *Boldogtalan!*

Láttam szemed könyűit omlani,
Borus szép arcod, nemes kebledet;
A melyet a fájdalomk szélvesze
Mint egy fehér tavat megrengtetett.

S midőn megihletett a méla bú
Borongásban élő költészete :
Hallottam, mint ömlött el ajkidon
Őszi szellőként a bus, halk zene.

És láttalak hosszan merengeni
Kezedbe hajtván szótlantul fejed . . .
Mozdulatlanul, halványon, miként
Márványemtot a ravatal felett.

* * *

Szép vagy, kebled feddhetlen és nemes,
S *boldogtalan!* oh ezt ki fejti meg?
A gyémánt is tündöklő fényt lövel :
Mégis ő maga, mint a jég, hideg.

Számító a sors ajándékival!
Midőn nyájasan mosolygott feléd :
Élted boldogságába tudta be
Lelked jószágát, arcod kellemét.

Oh hölgy! Türed a könycseppet arcodon,
Szorítsd szivedhez a fájdalomakat!
A sors nehéz, méltatlan szenvedést
Csak a magas, nemes lelkeknek ad.

* * *

A gazdag kebel, mely dús bányaként
Rejti a szív valódi kincseit :
Azt mondják, nem lehet boldogtalan . . .
Szenvedő jó hölgy, oh ne hidd, ne hidd!

Áldás a hajnal hulló harmata,
Melyet a szomjazó virágnak ad,
A gyöngö fűszál mégis meghajol
A ragyogó, a gazdag kincs alatt.

Nem gazdag-e a gyöngytermő csiga?
Mely hányatik hullámos tengeren,
És a fájdalom keblében lakik,
Hol a mosolygó, drága gyöngy terem.

* * *

Regét mondok. Eljött a kikelet,
Bus volt a rózsafa s panaszkodott :
Hogy a tavasz mért nem ad neki
Teljesb virágot, több diszt s illatot.

És ugy lőn, a mint ohajtása volt
Midőn fölébred egy szép hajnalon :
Illatban uszó rózsák ezrei
Boriták a bokrot dugszadagon,

Gazdag lett diszben, de *boldogtalan!*
Nem birta édes terhét tartani;
És a túlteljes virágok alatt
Megtörttek, elszáradtak ágai.

* * *

Büszkén s titkon viseld fájdalomidat,
Hadd irigyelje sorsod, a ki lát;
Ne tárd fel kebled oh hölgy, senkinek
Hogy lássa a bánat bentört nyilát.

Ki most elbírod kinod terheit,
Szánó könyet mások szemén ne láss;
Mert az törné meg szilárd lelkedet,
S az együgyű rád tolt vigasztalás.

A fájdalom lett éted sorsosa,
Az emészt és az tart fön tégedet;
Jó hölgy, csak benne lehetsz ellene
Szivedre gyógyszert és enyhületet.

* * *

Ne tartsd, mint rabmadárkát, a reményt,
Hogy szép szavával tudva csald magad;
Halvány jelen lesz a szines jövő,
S még jó, ha nem hoz uj fájdalomakat.

Ne zörgess a multak zárt ajtaján,
Nem nyílik az fel többé senkinek;
Ott hasztalan vádold be a jelent,
Az alvó hullák meg nem értenek!

A boldognak is, ha tenger gyanánt
Lelkére árad az emlékezet :
Fényes, de roncsolt törékeny csiga,
A mit hullámiban a partra vet. *Tompa.*

Képek, a női nevelésről.

Rudolphi Karolin után.

KILENCZEDIK LEVÉL.

Alig értem vissza tőled és angyalkámtól, ismét irnom kell hozzátok! Mily nehéz volt tőled s a kedves gyermektől a válás! Csaknem minden éjjel rólatok álmodom; nem annyira rólatok, mint egy szent családról, melyre képeteket ruházom. Oh Emma! Boldog te! Mily gyermeknek vagy anyja? Bizonyynyal száz más anyánál inkább volnál menthető, ha túlságos figyelemmel halmozná, gyöngén nevelné, sőt ha elkényeztetné. De ezt nem fogod tenni; arról kezeskedik minden, mit három hónap óta eljárásodban tapasztaltam. Félbe is szakaszthatnám már a levelezést; de kérelmed oly benső volt, hogy tovább is vezesselek tanácsommal, sidősebb barátinód nagyobb tapasztalatába s szemlemi érettségébe vetett bizalmad oly megragadó, hogy ellentállnom lehetetlen, s Ida további képzése fölötti eszmém közlését szívesen folytatom.

Kimondhatlanul megörvendeztetett a gyermeknek a tisztaság iránti finom hajlama. Elfeledtem közleni veled, mily szomorú volt egy ízben, hogy ujjacskáit bemocsoklá, stégéd kihívtak, mielőtt megmoshatád azokat. Irányomban bizalmatlan volt még s én csak akkor vettem észre baját, midőn csendesesen sirni láttam. Megmostam kis kezét, megcsókoltam arczát s e pillanattól jó barátok valánk. E hajlam a női kecsék egyike, melyek a legkésőbb öregségig aszeretreméltóságnak némi zománczát kölcsönzik nekünk. Ezt gyermekeinknél mindenáron föntartani ügyekezünk. Midőn Idával az udvaron keresztül a kertbe mentünk, mily gonddal került minden tisztátalant anélkül, hogy figyelmeztetnünk kellett reá. Egy este, nem tudom, hol valál, a kertben dolgozó Károly érkezett, s földes fekete kezével akart közeléni hozzá s pajzánkodott vele; jobban még nem hallottam sirni a gyermeket, mint ekkor. Károly megijedt, csöndesen kiment, megmosdott, egy rózsát hozott neki a kertből; a lányka mosolygott rá, de közben még zokogott s ekkor egész odaengedéssel hagyta megölelni, megcsókolni magát. A kis angyal nevetett s szeretetreméltón mondá: Ida nem sir már! Ez valóban, kedves jelenet volt.

Ne öltöztessd sötét színekbe Idát. Ha nagyon élénk gyermek volna s mindenhová vetődne, magam is tanácsolnám, hogy beszennyezve, foltokkal maga se lássa magát. De így nincsen biztosabb szer tisztasághoz hajlamának megőrzésére, mint ha fehérbe vagy nagyon világos színekbe öltözteted; mert így legjobban észreveheti, ha tisztátalanság van ruháján. Ha a kertben kell szaladgálnia, lásd el fekete kötővel, hogy ott se kapjon foltokat tiszta ruhája.

Erre nézve a jó Gertrudnak is eljárásodat kell követnie; szívére is kötöttem ezt, hogy Ida mindig szere-

tettel és kedvveléssel tekintsen rá. E tekintetben még sok van benne azon osztály nézeteiből, melyhez, hozzád jötthez tartozott. Ez osztálynak a tisztaság fényűzésnek tetszik, melyet csak vasárnap szabad megengednie magának. Azon kérdésemre: vajjon csak vasárnap akar-e szeretetelni tőled és Idától, hallgatva s megszügyenülve távozott s tisztán öltözködve tért a szobába vissza. És hozzá közeledve, vállára ütöttem; ő a földre tekintve javulást ígért. Legyen gondod rá, hogy ez egyetlen, de nagy hibát levetkezze, ha mindjárt áldozatába kerül is. Ha megajándékozod, mindig inkább tiszta vászonféléből álljon az, mint valami divatcikkből. Legközelebbi vásárfiaul 12 vászon előkötőt küldök neki. Nerontsd meg örömet azzal, hogy te is adj neki ilyeneket; ő nagyon jól fogja érteni célzásomat.

Lehetünk-e fölöslegesen tiszták? — kérdé nem régen egész komolysággal egy rokonom tőlem. — Én nem — felelém — mert nekem az eléghez is még sokra van szükségem. Tulajdonképen senki sem lehet túlságosan tiszta, félreértett, modoros úton azonban nem lehetetlen. E kérdés olyannak tetszik előttem, mint az: lehetünk-e túlságosan jók? Ha ez lehetséges, akkor a legtökélyesebb lény épen ezáltal volna tökéletlen. A túlengedékeny jóság ott, hol komoly szilárdságra és határozottságra van szükség, gyögeség, s a gyögeség nem jóság.

Oly házínöről, ki magát és házieszközeit minden nap bizonyos meghatározott órában megmosná anélkül, hogy akár magán, akár bútorain a pornak vagy szennynek legkisebb nyomát venné észre; ki termeit és szobáit minden ok nélkül minden nap fülmosatná, s emiatt télen száraz talajt soha sem látna s gőzment léget soha sem szivna, nem mondanám, hogy túlságosan tiszta; ezt föltétlenül tisztasági modorosságnak nevezném.

Hasonlóképen túlságosan rendesek sem lehetünk, ha a rendszeretet jellemvonása a nőnek. A külrend gépiességét azonban túlságra vihetjük s aprólékos, kisszerű modorosság által a szabad, nagy szellemet véghetetlenül gyötörhetjük, ha t. i. az ő rendjét oktan módon épen azon alakban szabjuk eléje. E szép női tulajdonokat a legszebb színben mutatd és gyakoroltasd kis kedvesünkkel. Távul legyen minden aggasztás. Élénk sirása, midőn Károly szennyes kezével hozzá közeledett, azt sejteti velem, hogy a tisztasághoz hajlama egykor nagyon is erőssé válhatik. Ez okból kérlek, ne nagyon ösztönözzed. Általában csak a szép iránti gyenge hajlamoknak van ösztönzésre szükségök. A természetből erősek fölemelkednek és megerősödnek önmaguk által. Csak elnyomunk s hosszas elnyomás által megbénítanunk nem szabad azokat.

A legjobb anya.

Kellner után.

Ki a gyermekek ama nagy mestere, ki oly sikerrel foglalkozik a kisdedekkel, s ki tavaszi vidámságban naprólnapra gyarapítja ismeretüket? Valamint őseink a szabadban tarták tanóráikat s a tanító tanítványaival erdőn berken járva keresztül, fejleszté erejüket, ugy a természet és az élet az, mely hizelegve, de erősen fogja meg a gyermek kicsiny kezét. A természet, e nagy tanítómester mindig vidám arczót mutat, mindig látható változásokban nyilatkozik, nála a szó és fogalom mindig együtt és öszhangzásban létezik, s a szemlélet illető bősége soha sem hiányzik. Ő nem tolja föl magát, s idegenkedő előkelő modorával nem kinez senkit, hanem minden időben szívesen látott gyermekbarátként jelen meg, és örökifju üdeséggel fordul a gyermekvilághoz. Nála semmi sem holt, semmi sem hideg vagy bölcselkedő, minden étellel, üde örömteli étellel bir, s érthető nyelven beszél. E tanító nem szeszélyes, nem tétovázó; mindig következetes marad magához, csak annyit ígér, mennyit megtartani képes. S amire ő tanította a gyermeket, azt használhatja is a gyermek saját kised életében, hol öröméhez, hol tréfáihoz, s minden, mit ma tanult, a tegnapiból ered s a holnapra tör utat. Legszebb az egészben az, hogy az összes tanulás oly akaratlanul megy véghez, s hogy a kicsiny a tanodát látogatja s szorgalmasan tanul anélkül, hogy ezt csak távulról is sejténé. A módszernek megfelel a tanterv is. Négy nagy fősztály van a négy évszak aranykeretébe foglalva, szeliden változnak egymásba át, a gyermek minden erőszakos átmenet nélkül önkényt követi őket, s mindegyik fokozat új képekkel és új alakokkal bőviti ismereteit és tehetségét. Minden nap három tanszakra van osztva, ezek a

reggel, a dél és az est, és csak is e háromra; de ezek mindig új étellel mutatkoznak, s a kis tanonczot mindig újabb tanulásra ösztönzik. Közben maradnak komoly sötét szabad órái az éjnek, mely lassan lezárja a könyvet s a tanulásban kifáradt, de azért mégis tanulni vágyó gyermeket karjaiba fogadja, s álmában arról beszél neki, mit ébrenlétében a nagy tanítómestertől hallott. E tanév mindig megújul, mindig a régi és mégis mindig új, de minden ismétlésnél világosabbá válik a régi s bővül az új általmely hozzájárul és köti, mint a virágzást a gyümölcsözés.

S mik vagyunk mi nagyok e tantervezetben egyebek, mint épen tananyag a kisdetek számára; mint egyes alakok ama megmérhetlen képeskönyvb melyet a természet föltár a gyermek előtt. Ne sokat dicsekedjünk önálló és bölcseségtölt befolyásunkkal! Örvendhetünk, ha ama tantervet okoskodásainkkal el nem rontjuk, hanem inkább bensőleg jámbor, bizalomteljes szeretettel és szent hittel csatlakozzunk hozzá. A jámbor jó anya így tesz, s a természet oktatását mindenben elősegíti. Szeretett gyermekét keblére öleli; de e mellett nem gondol hiu vágyakkal a jövőre ugy veszi a gyermeket, amint van, ezáltal ugy hat rá, aminő ő. Nem fárad ki a szándéktalan oktatásban, e végnélküli szeretetben. — Mért látom képemet szemed bogarában? kérdi a gyermek anyja ölében. Mivel mindig szívemben hordolok, azért tekintesz ki szememből — feleli az anyácska. Igen, így van, s a jó életkomoly anya azért nem csak leghasznosabb segéde a tanítómesternek, az anyatermészetnek, de egyszersmind a legnemesebb mintakép a tanítóknak!

Testvérem halála.

1859.

Elottottam gyertyám világát,
Csak a vak éj maradt velem :
Nem látok, nem lát engemet sem
Kaján, félénk, kíváncsi szem.

Aludni! Elfeledni mind e
Tört vágyat, orv kétségeket! . . .
— De kandallóm hült üszke lobbán, —
Fölver a bős emlékezet.

. . . Gyilkos, sívár napok valának,
Halk méla őszi délután :
A kósza szélben sírva vert az
Üvegharang a sárga fán.

Óh higyjem-e ezt?! Jó fivérem
Ott fekszik künn a teritőn :
Most a kinek fájdalma nincsen,
A miénket bámulni jön.

Imént volt hogy, merengve, gyulva
Távolcsendült kürt hangjinal,
Mondád : mi sem maradhatunk el,
Ha majd mindenki sikra száll!

Most volt, hogy paripánk repülve,
A bérczen együtt dobogott;
Most sirattuk a drága angyalt :
A kis galambfejű sasot!

Ha én volnék ott kiterítve,
Megrepeztené szivedet :
Óh mennyire szeretted minket!!
— Lelkem! Én is megyek veled!

... Nincs szó! De mely eddig nekem csak
Várt nyugalom volt, semmi más :
A halál, mert veled közös sors,
A legnagyobb *vigasztalás.* *Zilahy Károly.*

Mik a legáltalánosb szabályok, áldásteljes gyermek-nevelésre nézve.

Az atyának és anyának egyeknek kell lenniök, egyeknek legalább gyermekeik előtt. Ha egy vagy más tekintetben nincsenek egy véleményben, úgy azt egymás között kell a csendben kiegyenlíteni, a gyermekek előtt azonban mint egy test, működjenek. Ha egyik lerontja, mit a másik fáradtságosan épített, úgy semmi sem készülhet el.

A szülőknek egymást támogatniok és segíteniök kell. Az atya általánosan inkább uralkodólag, az anya tényezőleg hasson. Uralkodjanak kölcsönösen egymás fölött: a férj, észszel és szeretettel, a nő, szeretet és ész által. Magukat elragadni engedni hibáik, sajátságai, gyengeségek, s meggondolatlan kényeztető érzelmek által, bármi jó szándokból származnának is, nem szabad. Engedelmeskedjenek mindketten az ész és eszélyesség tapasztalatának, bármi sok önmegtagadásukba kerüljön is.

A józan s természethez mért neveléshez mindegyik fölött megkivántatik, hogy a gyermekkel úgy bánjatok, mint a különböző fejlődési fokozatok kívánják.

A nevelőnek lényegesen meg kell különböztetni, a gyermek fejlődési léte négy szakaszát :

Az első szakasz : az első életév — csecsemőkor.

Második szakasz : 2 évestől 7-ig — játszókor.

Harmadik szakasz : 8-tól 16-ig — tanulókor.

Negyedik szakasz : 17-től 20-ig — ifju és leánykor.

E négy szakasz a természetes fejlődési menetnek határozott, szembeszökő jelei által van egymástól elválasztva : az elsőt a másodiktól a fogak jövele választja el s a járó és beszélni tanulás; a másodikat a harmadiktól a foghullás kezdete; a harmadikat a negyediktől a nagykor fejlődési kezdete, mely csak a negyedik szakasz végével megy át a felnőtt ember teljes érettségébe. Csak a legvégső, a bölcsesség fogak kijövele, tekinthető tökéletes érettségi jelként; mely közönségesen a huszadik évben szokott kijöni.

Sok tekintetben egészen különböző a gyermek e négy lépcsőn, s épen azért különböző bánásmódot is igényel. Kérdezték csak a gondos kertészt. Neki is másként kell bánnia az épen kikelt palántával, mint a kissé nagyobbakkal, — ezzel ismét másként, mint a félig megnőttel, valamint azzal másképp bánik, mely teljesen felnőtt. Az emberi csemetét még sokkal nehezebb nevelni, mely több oldalú észlelést igényel, mint a kertész palántái. A gyermek testi és lelki fejlődése egyenlő gondot kíván, — s mégis gyakran megtörténik, hogy míg egyikre figyelünk, átnézünk a másikon, s pedig az ember csak úgy lehet egész, ha mind a lélek mind test fejlődésére egyenlő gondot fordítunk.

Az egész nevelési rendszer fokozatait e négy szakasz után lehet csak figyelemmel kísérnünk.

Vachott Sándorné.

A r a n y m o n d a t o k.

Külföldi remekírók után.

Az asszony több szellemmel bír, a férfi, több lángésszel; — az asszony észlel, a férfi következtet.

Rousseau.

Legnagyobb erkölcsi hatalom az, melyet az anya serdülő gyermekeire gyakorol. Ne kívánjátok azonban, hogy számot adjon művészetéről; az anya nem számitásból, hanem sugallat után cselekszik.

Monod.

Nézték a nőt, midőn gyermekének saját álmatlansága árán vásárol álmot s a gondtalanról gondolkodik, a reszkető életet saját éltével élteti s új aggályokkal jutalmazza saját aggodalmait!

Herder.

A családban a nő a jellemképzésre határozó befolyást gyakorol; de minden állami műveltségnek kell hogy erkölcsi jellemképzettség legyen alapja s a jellem bárminő tökélyéhez a mag csak a család kebelében vethető el.

Humboldt Vilmos.

Hol egy egész nép lelkesülésének nagy tetteire van szükség, a nőnem bizonynyal nagy szerepet viszen, s minden anya, minden nő és minden leány fia, férje vagy szerelmese dicsőségeért lelkesül, nőhősöket az új kor csak úgy mutat föl, mint a régi.

Saint-Quentin.

Női ismerettár.

— A magyar országgyűlés képviselőházában hetek óta afölött vitakoztak, vajjon azon hatalom, mely egyik kezével engedményeket ad, még a másikkal ismét elveszi azokat, mely egyik szavával törvényre hivatkozik s a másikkal megszegi azt, mely egyik rendeletével a nemzetet képviselő választására szólítja föl s a másikkal a bukott rendszer felénk eszközeit katonai védelem alá helyezi, — vajjon ezen hatalom törvényes-e csak annyira is, hogy az országgyűlés egyenes érintkezésbe tegye magát vele, vagy olyannak tekintse magát a csonkán összehívott képviselő testület, mely a törvényhozói és határozási hatalmat, tényleges királyra nem lévén a hazának, senkivel meg nem oszthatja. E kérdés két nézetet szült a hongyülésben. A mérsékelték *Deák Ferencz* vezérlete alatt, nehogy a tényleges hatalom azt mondhasssa, miszerént vele a magyar országgyűlés szóba sem állott, a nemzet föltételeit föliratban kívánja a trónörököshez küldeni; azon föltételeket, melyek teljesítése nélkül a királyt meg nem koronázza a nemzet. E föltételek fontosjai: A független magyar miniszterium föllállítása, a testvér Erdély s a többi testvérországoknak a magyar hongyülésen képviseltetése, a magyar katonaságnak az országba szólítása, s az idegen zsoldosoknak hazánkból kivonása, a magyarországi váraknak magyar kézre adása, az alkotmányt biztosító nemzetörség föllállítása és egyebek. A másik nézetet *Teleki László* gróf vezetése mellett azok oszták, kik a tényleges hatalommal, mint olyannal, mely még most is lábbal tapodja hazánk törvényeit, megfosztja legjogosabb igazaitól nemzetünket, egyenes érintkezésbe jöni áttalottak s a különben sem teljes számu képviselet által a főnebbi föltételeket határozatilag kívánták kimondatni. Mint örvendettek elleneink, midőn e két pártot felfödőzték; de csillapult örömkö, midőn még az egyik pártvezér íránt az összes haza bizalma nyilatkozott, a másik pártvezér ravatala mellett az egész ország könybe borult. Észrevehették, hogy Magyarországnak lehet nézetkülönbség; de párt, mely, mint régen, gyűlölje egymást, viszállkodjék egymással, nincsen; nem is lehet; a tizenhárom évi súlyos szenvedések sokkal erősebben egygő forraszták sziveinket. E hó 5-én szavaztak e kérdésben a képviselők, s a mérsékelt rész három szavazattal többségben maradt. Meg kell jegyeznünk, hogy a határozatot hozni kívánók közül 14 nem vett részt a szavazásban. E tapintatjeljes eljárás kettőről győzi meg mind a honfiakat, mind a mozgalmainkat rendkívüli érdekelttséggel kísérő külföldet. Először, hogy a határozati rész tetemes többségben volt; másodsor, hogy e többség birt annyi önmérséklettel, miszerint néhány szavazatot engedjen a másik résznek csak azért, hogy egész Európa elmondhassa: A magyar nemzet kötelességén túl a legutósó lépést is megtette, hogy elejét vegye oly állapotoknak, melyek a honfiak drága vérért igénylik s az anyától a gyermekek, a nőtlől a férjért, a családtól az apát elrabolják.

— A magyar képviselőházban mondott, különösen a Németországra vonatkozó szónoklatok bámulatra gerjesztik a külföldet. *Deák Ferencz* beszédét röpirat alakjában Európa művelt országainak minden fővárosában árulták, minden nyelven elragadtatással olvasták; e beszéd száz- és száz ezer példányban forog közközben Európában. *Eötvös József* b. Németország különböző részeiből bizalmi nyilatkozatokat kapott, melyek a német szabadelvűség nevében üdvözlők.

— A szláv érdekeket képviselő lapok egyhangon hirdetik, hogy a szlávoknak s általában a magyarországi nem magyaroknak egyedüli helyes teendőjük: egyetértés a ma-

gyarokkal. Ezt a nem magyar ajku magyarlelkű anyák számára jegyeztük ide, hogy e szép és szükséges eszmét nyelv-rokon testvércik közt minél szélesebb körben hirdessék és népszerűsítsék.

— Nagy *Telekinkről* a lengyelek sem feledkeztek meg. A varsói sz.-keresztgyházban m. h. 27-én gyásztiszteletet tartottak emlékeztetőre, rendkívül sok ájtatoskodó jelenlétében. A nemes gróf kimúlása a szerbeknél is általános részvétet és megdöbbenést okozott.

— *Palóczy László* halála alkalmából „Emlékfüzetet” akar kiadni Borsodmegye, melynek jövedelme *Palóczy* nevét viselendő tanodai alapra fordíttatik Miskolcra. A becsületben és hazafiságban megöszült bajnok és vértanu ez örökös emléket valóban megérdemelte.

— A magyar nemzet egymásután állt oszlopokat jelesinek. Kecskeméten *Katona* szobra leleplezésénél 25—30000 ember volt jelen. Szarvason *Vajda Péter* siremlékét leplezték le ünnepelesen roppant közönség jelenlétében.

— A párisi világkiállításra négy nagy festményt fogadtak el *Madarász Győző* hazánkiától. Ezek Hunyady László, Zách Felicián, *Zrinyi Ilona* s egy kép I. Napoleon idejéből. Ez annál nagyobb tisztelet honfításunknak, minthogy a beküldött 8000 képből 5000-et utasítottak vissza.

— Az angol kormányának hónapok óta Pesten székelő ügynökét *Dunlop* urat a bécsi angol követséghez, melynek tagja, visszahívták. E visszahívás az osztrák kormány megkeresésére történt, mely igen zokon vette a nyiltszívű férfúnak Magyarország viszonyairól, helyzetéről és jogairól irt igaz jelentéseket. Ugy mondják, hogy *Dunlop* ur mindazonáltal, ha nem is ügynöki minőségben, ideje nagy részét hazánk fővárosában töltendő s kormányának csakugy fogja irni, mint eddig, az ügyeinkről szóló igaz jelentéseket.

— Nagy hazánkfiai a külföldön, mindenütt, hová mennek, a részvét, tisztelet és valódi rokonszenv kétségtelen jeleivel találkoznak. *Kossuth Lajos* olaszországi utazásáról egy angol lap a következőket írja: „*Kossuth* szombaton érkezett Milanoba Aronából. Csudálatos, mennyi magyar tünt fel Milano utcáin az utósó 24 óra alatt. Séta közben lehetetlen észre nem venni szép katonás tartásukat, arczszinök mutatja, hogy idegenek. Sajnátságos nyelvök hangja, s alkalmitag az a büszke tartás, mely csak a honvéd tulajdonja, elárulja a magyart s a polgári öltöny alatt is a katonát. Itt van *Türr* tábornok, *Winkler* ezredes s több magyar nevezetesség. *Klapkát* Caprerából várják vissza. Minden bizonynyal valami megállapodásról van szó, melyet ha cselekvés fogna követni, nem csodálkozhatnánk. — A népszerűségnek, mint a rangnak, az élvezeten kívül megvannak terhei is. Kénytelen volt ezt *Kossuth* is tapasztalni. Éjfél körül a „*Corso della Palla*” lakóit katonai zene s roppant néptömeg zajgása riasztá fel. „*Viva l' Ungheria!*” e kiáltás viszhangzott a nyugvó város utcáin át. A mint egy darabot a zenekar eljátszott „*Kossuth, fuori Kossuth!*” (lássuk *Kossuthot*) hallatszott mindannyiszor, s a harmadik darab után a „nagy magyar” két fia kíséretében kijött az erkélyre. Megjelenését oly zajos üdvözlés követte, hogy a ház megrendült belé, s ezt nyomban siri csend váltá fel. A hatás rendkívüli volt. Ezer és ezer ember mozdulatlanul állott, égve a vágytól hallani a magyar főnök ajkairól elzengő szavakat. *Kossuth* megszólalt. Át- és megható hangja tisztán rezgett a meleg olasz éj csendes enyhében.

„Olaszok! Sajnálom, hogy nem birom szép nyelveketet

annyira, hogy ohajtásomhoz képest köszönhetném meg részvételüket, mely szintoly meleg, mint a nap, mely az általatok lakott édenre süt. Ugy állok itt csupán, mint szegény számlázott, de örülök azon, hogy Olaszországot ismét feltámadja s egyesítve látom. — Bizonyos vagyok benne: nem fogtok nyugodni addig, míg Velence és Róma hasonlóan szabadbá nem lesznek. Meg vagyok győződve: hazámra nézve is közelgel a döntő óra; nem kimélek sem magánáldozatot, sem gondot, sem szellemi eszközöket felszabadítására; megtöröm az idegen hatalmat, hogy ezentúl képtelen lesz a nemzetek leigázására. Éljen Olaszország! „E beszédet viva Kossuth! Viva Garibaldi! Viva Vittore Emanuele! hangos kiáltások követték. Miután a „Garibaldi-hymusz“ két vagy három ízben ismételtetett, a nép szétoszlott ép oly gyorsan, mint a hogy összegyülekezett. Kossuth másnap Turinba ment.“

— Mily törvénytelenégeket követett el az idegen kormány csupán a tulajdonjog ellen, a következő kimutatásból látszik: A Ludoviczeum alaptökejéből 884,579 frt 10 kr. Bécsbe, katonai kezelés alá szállították; az országház Pozsonyban; a nádor felügyeletére bizott országos pénztárhoz tartozó honosítási díjak; az 1809-ben alkotott fölkelőseleg főpénztára; a nemzeti Múzeum; a magyar nemzeti színház; a siket-némák intézetének és országos tébolydának alapjai; a nemzeti testőrség alaptökeje s bécsi palotája; a nagyváradi nemes ifjak intézetének. Alap-Bibics-féle 330,183 frt 51 krt tevő alapítványa és nagyszerű épülete; a magyar kétförintos bankjegyek alapjaul szolgáló 600,000 frt ezüstpénz, törvény ellenére felelősség nélkül idegen kezek által, idegen ezélokra használtattak, s használtatnak; a nemzet szent tulajdonából, a magyar államjavakból 150 millió adósságtörlesztésre fordított, 138 millió értékű rész pedig eladott; a törvényhatóságok magán-tulajdonán s árvak vagyonán ejtett sérelem fölszámíthatlan. — És ez a rendszer volt az, mely el akarta hitetni Európával, hogy gazdagabbá, műveltebbé és okosabbá akarja tenni Magyarországot!

JÓKAI MÓR ÉLETRAJZA.

Fényes tehetségű, ragyogó képzelmű; s a bámulásig termékeny regényírónk, szül. Komáromban 1825-ben, reform. hitű nemes családból; fia Ásvai Jókai József ügyvéd s táblabírónk és Puly Máriaéknak. Tanult Komáromban, Pápán, Kecskeméten, a reform. közép és főtanodákban. Tanulmányait végezvén, Pestre jött s azóta kizárólag az irodalomnak él. Már kis gyermek korában költeményeket írt, s egy eféle kísérlete hat éves korából a Regelőben jelent meg. Petőfivel, korán megbarátkozott, s egymásra nagy hatással volt e két lángész. 1842-ben, a pápai képző társulatban *Istenítélet* című festélye által, Petőfivel, s Orlai Petricscsel, a később kitünő festészessel együtt, pályadíjt nyert. Jókai ekkor a festészetre, Petőfi a színészetre, Orlai Petrics a költészetre készült; a jövőndő más irányt adott tehetségeiknek. Jókai Mór, Pesten iútvén fel lakását, az irodalom vezéréi, különösen Vörösmarty által kedvezően fogadtattott. 1844-ben „Zsidó fiu“ című drámájával a m. tudós társaságtól dícséretet nyert, 1846-ban pedig nagyobb, két kötetes regény nyelvével lépett fel; t. i. a *Hét-köznapokkal*, melyből már előbb meglepő mutatványokat közölt a lapokban. Már ezen első kísérletében, valamint a különféle szépirodalmi lapok hasábjain kiadott beszélyeiben feltűnt a ragyogó színezet, dús képzeldés, s általában a pezsgő, s magasra szökellő rendkívüli erő; egyes leírások s rész-

letek elragadó szépek. — 1847 közepén az *Életképek* című szépirodalmi lap szerkesztését vezette, 1849-ben pedig Debreczenben az *Esti lapokat* szerkeszté, a képviselő ház mérsékeltebb részének közlönyét, s *Madarász* és a „*Martusz tizenötödike*“ című lap, a magyar Charivari, élces osztorát. — 1851 elején Pestre visszatérvén, ez idő óta részint *Sajó* álmév, részint saját neve alatt oly roppant termékenységet fejtett ki a regény és beszély irodalomban, mely mindenkit bámulatra ragad. Jókai Mór 1851 óta, midőn a forradalom által félbe szakadt pályá második szakaszát futni kezdé, azontúl hogy a nagy politikai lapok tárczáit 3—4 kötetes regényekkel írta tele, s minden szépirodalmi lapba, zsebkönyvbe, folyóiratba beszélyeket közölt, s ezeket külön is kiadta, adomákat gyűjt, drámákat költ, nagy naptárat is szerkesztett, a Vasárnapi Ujságnak fő dolgozó társa, s Pákh Albert távollétében 1855—56-ban szerkesztője is volt, a *Déli-láb* színházi s divatlapot, gr. Festetich Leo tulajdonát, szintén szerkeszté, elms színházi bírálatokat vezetett, legújabban pedig az „Üstökös“ című nevetettő képes folyóiratot szerkeszti. — Sőt e mellett időt talál a Svábhegyen keréteszkedni, s dinnyét és barackot termeszteti.

Jókai már többet írt 100 beszélynél s munkái túlhaladják az 50 kötetet, s 650 ivet. — Drámai művei közül, melyeken sok erő s hatás van, *Könyves Kálmánjával* a Tomoriféle drámajutalom felét nyéré, s ez, és *Dalma*, *Manlius*. többször tetszéssel adattak. Ily termékenység mellett, mely Dumais, Sue és Boz mellé tehető, alig lehetne kívánni, hogy mindenre a mit ír, kellő teljes gondot fordíthasson, és mégis roppant tehetségének köszönhető, hogy mindaz, a mit ír, egy vagy más tekintetben mindig érdekes, sokszor kitünő, jeles, olykor elragadó szép. Ő nem csak író, hanem valódi költő. Humorában a jobb angolok, könnyűségben a jobb francziák mellé tehető, komolyabb helyzetekben pedig valódi drámai erővel ragad meg. Lángesze mindenütt kibúvik s keresztül tör, mint a napsugár; minden műve oly igaz sajátja, melyet kevesen utánozhatnak, egészen el senki sem tanult még tőle. Sokszor egy sorban, egy odatett képben egész történetet ad, egész lélekvilágot merit ki. Mindazt, a mit ír, fényes keleti képzelet lengi át, mely gyakran szert a csodásba, a hihetlenbe átosapongni. Magyar életből vett alakjai egy része azonban, melyeket p. o. a Nábobban előállított, valódi igazság, hús és vér, a mi bizonyítja, hogy ha az emberek s élet ismeretére több tanulmányt fordítana, egész nagy regényeket is oly tökélyben állíthatna elő, mint most egyes képeket, egyes alakokat, s kisebb beszélyeket.

Jókai 1848 óta nő; neje: kitünő színművésznőnk *Labfalvi Róza*. — Jókai jószívű, szerény, szeretetre méltó; ment az ifju irodalom egy részének gőgjétől s öntelt elbizakodottságtól; tisztelője a régi érdemeknek; ezért mindentől melegen szeretve. Irodalmi érdemeiért, Erdélyben utazása alkalmával, ünnepélyesen fogadtattott, s ezüsttollal tiszteltetett meg „Erdély aranykorának“ írója, kinél népszerűbb írónk jelenleg nincsen, s ki e népszerűséget úgy kimeríthet, len gazdag esze s leleményessége, és ragyogó tehetségei, mint tiszta magyar nyelve s nemzeti iránya és szelleme miatt valóban meg is érdemli.

Most a nemzet képviselői közt ül Jókai, hol a határozat mellett mondott elms beszéddel ragadta bámulatra mind a jelen volt, mind a szónoklatát a lapokban olvasó nagy közönséget.

Felelős szerkesztő. **Vachott Sándorné.**